

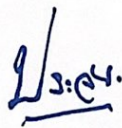

ประกาศคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
เรื่อง แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี
และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อเป็นการกำหนดขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ

คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงมีมติเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ เห็นชอบแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามแนบท้ายประกาศนี้ เพื่อให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

พลเอก
(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงาน
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

แผนปฏิบัติการว่าด้วย
กลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี
และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

พ.ศ. ๒๕๖๕

บทนำ

(๑) เจตนารมณ์

แผนปฏิบัติการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกขั้นตอนของกลไกการส่งต่อระดับชาติ นับตั้งแต่การเผชิญเหตุ การคัดกรองเบื้องต้น การแสวงหาข้อเท็จจริง การคัดแยกผู้เสียหาย การให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับผู้ที่เป็นผู้เสียหายนับตั้งแต่ถูกพบว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหาย จนกระทั่งได้ดำเนินการคัดแยกเสร็จสิ้นอย่างเป็นทางการแล้ว โดยทีมสหวิชาชีพได้รวบรวม วิเคราะห์ประเมิน ข้อบ่งชี้และพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องครบถ้วนเพียงพอแล้ว พบว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานในการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ และเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(๒) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑. แผนปฏิบัติการนี้ เรียกว่า “แผนปฏิบัติการว่าด้วย กลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕”

๒. แผนปฏิบัติการนี้ จัดทำและกำกับกำกับการดำเนินการโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีผลให้ใช้บังคับได้ตามพระราชบัญญัตินี้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ประสานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ให้ทุกหน่วยงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ใช้แผนปฏิบัติการนี้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการและร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกหน่วยงานจัดงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการนี้ ทั้งนี้ ให้จัดให้มีการขึ้นทะเบียนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีทักษะสายวิชาชีพระดับชำนาญการหรือระดับเชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง

๔. ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการประชุมเพื่อติดตามประเมินผล และเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการนี้ เมื่อใช้แผนปฏิบัติการนี้ถึงสิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ และให้เสนอข้อพิจารณาต่อคณะกรรมการ ปกค. ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๖

๕. ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และปลัดกระทรวงแรงงานเป็นผู้รักษาการตามแผนปฏิบัติการนี้ และกำหนดวิธีปฏิบัติ รวมทั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

ส่วนที่ ๑ กลไกการส่งต่อระดับชาติ

ข้อ ๑ ขอบเขตของกลไกการส่งต่อระดับชาติ

กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism – NRM) ตามแผนปฏิบัติการนี้ ให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ ทีมสหวิชาชีพ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานที่แต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเผชิญเหตุ การคัดกรอง คัดแยก และการช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

หากปรากฏพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องผู้ใด กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ทำให้เกิดข้อผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติ ไม่ว่าจะโดยจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นดำเนินการสืบสวนพฤติการณ์โดยละเอียดทุกกรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า เป็นการขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน หรือการดำเนินคดีตามมาตรา ๕๔ หรือไม่

ทั้งนี้ ให้นำรายงานผลการพิจารณาตามข้อ ๑ วรรค ๒ ต่อบัตรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือปลัดกระทรวงแรงงาน แล้วแต่กรณี ภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ทราบเหตุหรือวันที่ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ ๒ กลไกการส่งต่อระดับชาติ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอน

(๑) ขั้นตอนเผชิญเหตุหรือรับแจ้งเหตุ (Front Line Response)

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประสบเหตุขณะออกปฏิบัติหน้าที่ หรือได้รับแจ้งเหตุหรือเบาะแสเกี่ยวกับพฤติการณ์หรือบุคคลอันมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจมีการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือเมื่อมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลร้องขอความช่วยเหลือหลบหนีหรือได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ออกมาจากหรือหลุดพ้นจากสถานที่ใด หรือการควบคุมดูแลของบุคคลอื่นใด ให้ถือว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหาย (Potential Victims of TIP/FL) ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุ (Front Line Practitioners) ของหน่วยงานด่านหน้า (First Responders) ต้องดำเนินการนำตัวเข้าสู่กระบวนการของกลไกการส่งต่อระดับชาติ โดยพลันโดยอาจซักถามและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้ง เตรียมความพร้อมสำหรับขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นต่อไป

(๒) ขั้นตอนคัดกรองเบื้องต้น (Initial Victim Screening Process)

เป็นการนำผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหายเข้าสู่การซักถามพฤติการณ์ แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลผู้นั้น และให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้นตามความจำเป็นเป็นรายกรณี ซึ่งอาจจัดให้มีการตรวจร่างกายและสังเกตสภาพจิตใจของบุคคลดังกล่าว เพื่อประเมินข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์ดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุอาจมีเหตุผลเพียงพอหรือมีเหตุอันควรที่จะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อนำผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Presumed Victims of TIP/FL) ดังกล่าวเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจ

(Reflection Period - RP) หรือหากไม่พบว่ามีพฤติการณ์ตามข้อบ่งชี้แต่อย่างใด ก็อาจส่งตัวบุคคลดังกล่าวต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(๓) ขั้นตอนการคัดแยก (Victim Identification Procedures)

เป็นการนำผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด (Presumed Victims of TIP/FL) เข้าสู่กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อบ่งชี้เพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์ซักถาม พิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงตามคำให้สัมภาษณ์ และรวบรวมพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งประเมินความพร้อมของผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายดังกล่าว โดยทีมสหวิชาชีพอาจเริ่มกระบวนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ เมื่อบุคคลที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายนั้นมีความพร้อมประกอบกับมีข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ที่แสวงหามาได้เพียงพอ หากพบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายก็ให้แจ้งสิทธิและสอบถามความสมัครใจในการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง หรือหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้าข่ายเป็นผู้เสียหาย ก็ให้ส่งตัวต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป แล้วแต่กรณี

(๔) ขั้นตอนการคุ้มครอง (Victim Protection Process)

เป็นการนำผู้ที่ทีมสหวิชาชีพระบุตัวในการคัดแยกว่าเป็นผู้เสียหาย (Identified Victims of TIP/FL) เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยอาจมีระยะเวลาฟื้นฟูไต่ตรองหรือไม่ก็ตามแล้วแต่กรณี ในสถานคุ้มครองของรัฐหรือที่ได้รับอนุญาตจากรัฐ ซึ่งต้องจัดให้มีการประเมินความช่วยเหลือเป็นรายกรณี (Victim Care Assessment) การจัดทำรายงานผลกระทบต่อบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement) รวมทั้งการให้บริการของรัฐในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจและเตรียมการส่งกลับคืนสู่สังคมไปยังประเทศต้นทาง หรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย สำหรับผู้ที่ถูกระบุตัวว่าเป็นผู้เสียหายคนใดไม่สมัครใจเข้าสถานคุ้มครอง ก็จะได้รับช่วยเหลือคุ้มครองโดยหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามสิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓ การเผชิญเหตุหรือรับแจ้งเหตุ

๓.๑ ให้หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านหน้า (First Responders) จัดให้มีระบบของการรับแจ้งเหตุ เบาะแสหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดว่าด้วยการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ผ่านช่องทางสายด่วน (Hotline) สื่อออนไลน์ หรือช่องทางอื่นใดดังต่อไปนี้

(๑) การร้องเรียนของบุคคลที่สงสัยหรือเข้าใจว่าตนเองหรือผู้อื่นซึ่งตกเป็นผู้เสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะที่เข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

(๒) ประชาชนพบเห็นเบาะแสหรือพฤติการณ์ที่น่าสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

(๓) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคม แจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ หรือข้อร้องเรียน

(๔) การตรวจแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมง กฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๕) การรับแจ้งข้อมูลเบาะแสที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓.๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุ (Front Line Practitioners) หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านหน้า (First Responders) ได้รับแจ้งข้อมูลเบาะแสหรือพฤติกรรมหรือประสบเหตุด้วยตนเอง ซึ่งการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติในแผนปฏิบัติการนี้

(๑) พฤติกรรมที่มีลักษณะเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบรูปแบบต่าง ๆ

(๒) การทำงานหรือให้บริการที่ผิดปกติ หรืออาจฝ่าฝืนกฎหมาย

(๓) ลักษณะวิธีการของการกระทำของเจ้าของ ผู้ครอบครอง ผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ นายจ้าง หรือหัวหน้างาน ที่กระทำต่อลูกจ้าง หรือบุคลากรที่อยู่ในความควบคุมดูแล ซึ่งอาจเข้าข้อบ่งชี้ข้อใดอย่างหนึ่งตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๓.๓ การรับแจ้งเหตุ ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องและ/หรือแผนประทุษกรรมของการกระทำความผิด เมื่อได้ตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวแล้ว พบว่ามีเบาะแสหรือเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีบุคคลผู้ต้องสงสัย ให้ส่งข้อมูลต่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง หรือชุดเคลื่อนที่เร็วดำเนินการ ทั้งนี้ ให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์และติดตามผลตรวจสอบความเชื่อมโยงของข้อมูล ติดตามความคืบหน้า และรายงานผลเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาเริ่มขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นต่อไป

๓.๔ เพื่อประโยชน์ในการเผชิญเหตุ ให้ผู้รับแจ้งเหตุเก็บรวบรวมเบาะแสเบื้องต้นให้ได้มากที่สุดเกี่ยวกับ ข้อมูลพฤติกรรมหรือแผนประทุษกรรมในการกระทำความผิด เช่น

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทั่วไป ชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ประวัติ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ ระดับการศึกษา และความจำเป็นอื่นใด ซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนในการที่ทำให้ต้องตกเป็นผู้เสียหาย

(๒) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ในที่ทำงาน

(๓) สภาพการจ้าง ระยะเวลาในการจ้าง สถานที่ทำงาน วันทำงาน วันหยุด

(๔) มีการชักจูงให้ทำงานอย่างไร เช่น สวัสดิการดี รายได้ดี แต่ไม่เป็นไปตามสัญญาหรือเป็นการหลอกลวงให้หลงเชื่อเพื่อสมัครใจ

(๕) มีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือไม่ ใช้สารเสพติด ยาเสพติด เป็นต้น หรือไม่

(๖) ถูกกักขัง หน่วงเหนี่ยว ข่มขู่ หรือมีพฤติกรรมอื่นที่แสดงถึงการใช้อำนาจควบคุมเสรีภาพหรือไม่

(๗) กรณีบุคคลต่างด้าว เข้าเมืองมาถูกต้องหรือไม่ เข้ามาโดยผ่านช่องทางใด

(๘) กรณีมีการจ่ายค่าจ้างน้อยกว่าความเป็นจริง หรือให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าจ้าง

(๙) กรณีชักจูงด้วยค่าจ้างแรงงานสูงเกินจริง หรือให้ความสะดวกในการนำพาบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๑๐) ข้อมูลอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓.๕ ให้หน่วยงานด้านหน้า จัดระบบการตรวจ และการเฝ้าระวัง โดยใช้มาตรการเชิงรุก ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานในพื้นที่ชายแดน จังหวัดชายทะเล พื้นที่เสี่ยงที่มีการใช้แรงงานต่างด้าวในทุกภาคส่วน หน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้ตรวจแรงงาน รวมถึงสถานที่บริเวณหรือในแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจตรวจพบมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

ข้อ ๔ การคัดกรองเบื้องต้น

๔.๑ การคัดกรองเบื้องต้น ให้หน่วยงานเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ ดังนี้

(๑) รับข้อมูลรายงานพฤติการณ์แผนประทุษกรรมของการกระทำความผิดเบื้องต้น รวมทั้ง เบาะแสอื่น เพื่อประโยชน์ในการคัดกรองให้สอดคล้องกับ ข้อกฎหมาย และต้องอยู่ร่วมเพื่อให้ข้อมูลและ/หรือคำแนะนำ จนเสร็จสิ้นกระบวนการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองเบื้องต้น

(๒) ให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานด้านหน้า มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลของหน่วยงาน สอบถามข้อเท็จจริงโดยการซักถามข้อมูลตามแนวทางการคัดกรอง และข้อบ่งชี้การค้ำมนุษย์หรือแรงงานบังคับ

(๓) กรณีที่มีความซับซ้อน อาจพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์เข้าร่วมรับฟังข้อเท็จจริงที่ได้จากการซักถามคัดกรองเบื้องต้น ประชุมหารือว่าการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์จากการค้ำมนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือไม่

(๔) ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่คัดกรองจัดหาสถานที่สำหรับการคัดกรองเบื้องต้น โดยใช้งบประมาณหรือเงินกองทุนตามที่ระเบียบกำหนด

(๕) ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่คัดกรองจัดเตรียมล่ามแปลภาษาไว้

(๖) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการคัดกรอง พิจารณาใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น ที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๔.๒ กรณีที่ต้องนำบุคคลเข้าสู่การคัดกรอง ให้ดำเนินการโดยไม่ชักช้า โดยให้หน่วยงานด้านหน้าจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ กลไกในการคัดกรองให้เพียงพอ ตามแนวทางที่แผนปฏิบัติการนี้กำหนด

๔.๓ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุดำเนินการคัดกรองฝ่ายเดียว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะต้องมีประสบการณ์หรือผ่านการฝึกอบรมให้ใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติและมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น

๔.๔ ให้ดำเนินการซักถามคัดกรองเบื้องต้นให้ห่างจากสถานที่ซึ่งอาจมีการแสวงหาประโยชน์ หรือห่างจากผู้อาจเป็นผู้เสียหายคนอื่น ๆ รวมทั้ง นายจ้าง หัวหน้าคนงานหรือผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดให้มากที่สุด หรือจัดสถานที่ที่ผู้อาจเป็นผู้เสียหายรู้สึกปลอดภัยที่จะเปิดเผยพฤติการณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้คัดกรอง

๔.๕ ในการซักถามคัดกรองคนต่างด้าว ห้ามมิให้ใช้ล่ามที่อาจมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือล่ามของฝ่ายนายจ้าง ทั้งนี้ ให้หน่วยงานด้านหน้าเตรียมการเรื่องล่ามแปลภาษา ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่

๔.๖ กรณีมีเหตุผลเพียงพอ ทั้งจากการซักถามคัดกรองเบื้องต้น และจากข้อบ่งชี้ที่ตรวจพบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยให้นำตัวออกจากสถานที่อันอาจก่อให้เกิดอันตราย ให้นำไปอยู่ในสถานที่ปลอดภัย และรอการตรวจสอบยืนยันเพิ่มเติม ภายในขอบเขตที่เป็นไปได้และยึดหลักการว่า ผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จะต้องไม่อยู่ในภาวะถูกควบคุมตัวโดยให้เคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ

๔.๗ ให้หน่วยงานด้านหน้าจัดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจ หรือฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ในการคัดกรองเบื้องต้น โดยใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น ตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๔.๘ กรณีการคัดกรองเบื้องต้นไม่ปรากฏพฤติการณ์ตามข้อบ่งชี้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ส่งต่อหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ การคัดแยก

๕.๑ ก่อนการคัดแยกบุคคลที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดให้มีการช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้น ตามความจำเป็นในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ได้ไม่เกิน ๑๕ วัน ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จว.) หรือโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ ดังนี้

กรณีบุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีเอกสารประจำตัว ให้พิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อนำส่งบุคคลที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย เข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ในสถานที่ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองกำหนด

กรณีคนไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีเอกสารประจำตัวถูกต้อง หากยังไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ อาจใช้ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง สำหรับเตรียมความพร้อมในการให้ข้อมูล โดยบุคคลดังกล่าวอาจอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้ หรือกลับไปอยู่ในพื้นที่ตามความประสงค์ของบุคคลดังกล่าวและให้กำหนดช่องทางการติดต่อบุคคลดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ หากจำเป็นที่จะต้องเอาตัวบุคคลดังกล่าวไว้ ให้พิจารณาใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นับตั้งแต่วันที่ผู้ที่ถูกสันนิษฐานเป็นผู้เสียหายไม่สมัครใจ

โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในห้วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ดังนี้

(๑) กระทรวงมหาดไทยโดยจังหวัด รับผิดชอบในการจัดหาสถานที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองความปลอดภัยเบื้องต้น และสำหรับใช้เป็นสถานที่เพื่อการคัดแยก

(๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รับผิดชอบในการพิจารณาใช้อำนาจการควบคุมตัวตามกฎหมาย

(๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงาน รับผิดชอบการจัดบริการที่เหมาะสมตามความต้องการของบุคคล เช่น การให้บริการด้านปัจจัยสี่ การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู และการให้คำปรึกษาแนะนำ โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข ผู้ประสานด้านภาษา (ล่าม) รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคม

๕.๒ ในห้วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ให้มีการรวบรวมพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อบ่งชี้เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ โดยการประเมินความพร้อมของผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายเป็นระยะ เมื่อบุคคลดังกล่าวมีความพร้อมหรือเมื่อผ่านพ้นระยะฟื้นฟูไตร่ตรอง (ไม่เกิน ๑๕ วัน) ให้ทีมสหวิชาชีพดำเนินการเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการได้

๕.๓ ทีมสหวิชาชีพเริ่มกระบวนการคัดแยก โดยการสัมภาษณ์ข้อมูล หรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ และเมื่อพิจารณาร่วมกันว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือไม่ หากทีมสหวิชาชีพลงความเห็นว่าเป็นผู้เสียหาย และได้ดำเนินการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบแล้ว

(๑) กรณีสมัครใจเข้ารับการคุ้มครองให้นำส่งสถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๒) กรณีไม่สมัครใจเข้ารับการคุ้มครอง ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือกระทรวงแรงงาน ติดตามให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ หากทีมสหวิชาชีพมีประเด็นไม่สามารถลงความเห็นเป็นที่ยุติได้ร่วมกัน ให้รวบรวมข้อมูลหลักฐานทั้งหมด ส่งต่อให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

๕.๕ กรณีการคัดแยกปรากฏว่าไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ข้อ ๖ การคุ้มครอง

๖.๑ ผู้เสียหายซึ่งได้รับทราบสิทธิและมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจอีกครั้ง ตามกระบวนการของสถานคุ้มครอง เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาสภาพจิตใจ และเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีในชั้นอัยการ และชั้นศาล ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่เกินกว่านี้ให้พิจารณา เป็นรายกรณี โดยเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด โดยอาจเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจากภายนอกมาเข้าร่วมให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้วยก็ได้

๖.๒ ในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจ สถานคุ้มครองจะจัดให้มีการประเมินความพร้อมของผู้เสียหายเป็นระยะ เพื่อสอบถามความพร้อม ในการตัดสินใจว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจให้ความร่วมมือในกระบวนการทางคดี

๖.๓ สำหรับผู้เสียหายที่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือกระทรวงแรงงาน แล้วแต่กรณี ติดตามให้การช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นระยะและ ดำเนินการสอบถามความสมัครใจในการให้ความร่วมมือในกระบวนการทางคดีด้วยเช่นกัน

๖.๔ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้ยึดหลักการสำคัญว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกดำเนินคดีสำหรับ ความผิดที่กระทำโดยเป็นผลโดยตรงจากการที่บุคคลนั้นตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ภายใต้บังคับตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ นอกจากนี้ กฎหมายยังให้การคุ้มครอง ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นใดซึ่งแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ทราบว่ามีกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและอาญา ตามมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๖.๕ ให้ใช้มาตรการทุกรูปแบบเพื่อให้ผู้เสียหายที่ให้ความร่วมมือเป็นพยานได้รับความปลอดภัย มีการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว การบำบัดฟื้นฟูเยียวยา ฝึกทักษะอาชีพหรือจัดบริการตามความเหมาะสม รายกรณี จนกระทั่งผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำ

ส่วนที่ ๒ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการคดี

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่กระบวนการคัดกรองเบื้องต้น การคัดแยกผู้เสียหาย และการเข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจสำหรับผู้ที่เป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ระบุว่าตนเป็นผู้เสียหาย ไม่ว่าจะอยู่ใน ช่วงก่อนหรือระหว่างการช่วยเหลือคุ้มครอง ในหรือนอกสถานคุ้มครองของรัฐก็ตาม ให้เจ้าหน้าที่สืบสวน หรือพนักงานสอบสวน จัดให้มีแฟ้มหรือจัดทำสำนวนการสืบสวนและถือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหาร จัดการคดี ตามข้อ ๑๐ และข้อ ๒๐ หมวด ก และหมวด ง โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ประสานขอรับข้อมูลจากทีมสหวิชาชีพ และให้ตรวจสอบพิสูจน์ทราบ หรือรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือ หน่วยงานที่มีเขตอำนาจของท้องที่เกิดเหตุ

ข้อ ๘ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานระดับปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องทุกรูปแบบ มีหน้าที่กำกับการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงแจ้งความหรือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดโดยมิชักช้า เมื่อพบเหตุซึ่งหน้าหรือเมื่อทิมสหวิชาชีพ ได้ลงความเห็นพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

การแจ้งความร้องทุกข์ในฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ด้านแรงงานหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการซึ่งเจ้าหน้าที่แรงงานมีหน้าที่รับผิดชอบหรือเข้าร่วมด้วย ให้เจ้าหน้าที่แรงงานนั้นเป็นผู้แจ้งความร้องทุกข์

ข้อ ๙ ให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะที่มีหน่วยงานชำนาญการด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้านการดำเนินคดีให้มีขีดความสามารถและทักษะอย่างน้อยในระดับชำนาญการ และมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับภาระงาน

ให้หน่วยงานส่วนกลางพิจารณาจัดชุดปฏิบัติการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญการ และผ่านการฝึกอบรมสำหรับให้การสนับสนุนหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินการคัดกรองคัดแยก และดำเนินคดี แก่เจ้าหน้าที่ด่านหน้าหรือพนักงานสืบสวนสอบสวนในระดับพื้นที่ที่ไม่มีประสบการณ์ หรือยังไม่เคยผ่านการอบรมมาก่อน

ข้อ ๑๐ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการคดี มีดังนี้

๑๐.๑ มีความร่วมมือและประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวน พนักงานอัยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และการขยายผลให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงิน การทุจริต การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน และอาชญากรรมข้ามชาติ

๑๐.๒ จัดทำแผนการสืบสวนสอบสวน และบริหารจัดการคดี โดยเริ่มต้นด้วยการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นไปได้ ๓ ประการ ได้แก่

- (๑) มีผู้เสียหายซึ่งได้รับความช่วยเหลือหรือหลบหนีออกมา
- (๒) ผู้เสียหายยังติดอยู่ในสถานการณ์ของการแสวงหาประโยชน์
- (๓) มีบุคคลซึ่งมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์

๑๐.๓ แผนการสืบสวนสอบสวนและบริหารจัดการคดี ควรมีขั้นตอนต่อไปนี้

- (๑) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคุ้มครองผู้เสียหายและความต้องการการช่วยเหลือ
- (๒) การประเมินข้อกล่าวหา
- (๓) การระบุผู้ต้องสงสัย
- (๔) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้
- (๕) ข้อพิจารณาในการใช้เทคนิคการรวบรวมพยานหลักฐานในทางพิเศษ
- (๖) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความต้องการพยานหลักฐานผู้เชี่ยวชาญ
- (๗) การประเมินมิติระหว่างประเทศ
- (๘) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนด้านการเงินแบบคู่ขนานและดำเนินไปพร้อม ๆ กัน
- (๙) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเยียวยา
- (๑๐) หลักฐานทางการแพทย์ที่แสดงถึงการทำอันตรายต่อสุขภาพ
- (๑๑) การกำหนดองค์ประกอบสำคัญของการพิสูจน์
- (๑๒) ตัวชี้วัดสำคัญของการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน เช่น การใช้หรือข่มขู่ที่จะใช้การล่วงละเมิดทางกายภาพ ทางจิตวิทยาและ/หรือทางเพศ การจำกัดการเคลื่อนที่ การมีเงื่อนไขการขังหนี้ย

การหักหรือไม่ยอมจ่ายค่าจ้าง การเก็บหนังสือเดินทางหรือเอกสารประจำตัว การข่มขู่ที่จะแจ้งให้ทางการทราบถึงสถานภาพผิดกฎหมาย เป็นต้น

ข้อ ๑๑ ให้พนักงานสืบสวนสอบสวนใช้ประโยชน์จากมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศแบบไม่เป็นทางการ เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เริ่มต้นการดำเนินการเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายหรือตอบสนองการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ที่ดำเนินอยู่

(๒) แลกเปลี่ยนและพัฒนาการข่าวด้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ

(๓) ยืนยันการมีอยู่และความพร้อมที่จะรวบรวมหลักฐานก่อนที่จะส่งคำร้องขอรับความร่วมมือทางอาญาระหว่างกัน หรือตรวจสอบความคืบหน้าของคำร้องขอดังกล่าว

(๔) เริ่มต้นการสืบสวนสอบสวนระหว่างประเทศร่วมกันหรือคู่ขนานกัน

(๕) เริ่มต้นการสืบสวนสอบสวนด้านการเงินแบบคู่ขนานกัน

ส่วนที่ ๓ การกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้

ข้อ ๑๒ ให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนี้

โครงสร้างการจัดและการมอบหมายหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ให้จัดทำเป็นคำสั่งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ข้อ ๑๓ ให้มีการขึ้นบัญชีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ผ่านการฝึกอบรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๔ ให้มีการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติได้ตามความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Sexual Exploitation)

(๒) ด้านการแสวงหาประโยชน์ทางแรงงาน (Labor Exploitation)

(๓) ด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหาย (Victim Counselling) และ

(๔) ด้านอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เห็นชอบ

ทั้งนี้ อาจให้มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาค หรือระดับหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(๒) ตรวจสอบและพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีมีข้อร้องเรียน หรือมีข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(๓) กำกับ ติดตาม และวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานของทึมสหวิชาชีพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพร่างกายและบาดแผลทางจิตใจของผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหาย ผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ที่ถูกระบุตัวว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้ง แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย แล้วแต่กรณี สำหรับการให้การช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้นตามความจำเป็นในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period)

(๔) กำกับ ติดตาม และวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูเยียวยาสภาพจิตใจ และเตรียมความพร้อมของผู้เสียหายในสถานคุ้มครองหรือที่อยู่ในความคุ้มครองตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นรายกรณี (Victim Care Assessment) และการจัดทำรายงานผลกระทบต่อบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement) รวมทั้ง การให้บริการของรัฐในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และการเตรียมการส่งกลับไปยังประเทศต้นทางหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย

(๖) เรื่องอื่น ๆ ตามที่ประธานกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มอบหมาย

ข้อ ๑๖ แนวทางปฏิบัติของทึมสหวิชาชีพ ให้ดำเนินการดังนี้

๑๖.๑ องค์ประกอบของทึมสหวิชาชีพ

- (๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน
- (๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๓) เจ้าหน้าที่แรงงาน
- (๔) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (๕) เจ้าหน้าที่ประมง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๖) พนักงานอัยการ (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๗) เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ (เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้อง)

๑๖.๒ บทบาทของทึมสหวิชาชีพ

(๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

(๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

(๓) เจ้าหน้าที่แรงงาน รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานทุกรูปแบบ การคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการ การทำงานของคนต่างด้าว การทำงานในภาคประมง การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

(๔) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ผู้ปกครอง ผู้ดูแล ครอบครัว ภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา วัฒนธรรม หรือทางอื่นใด ผลกระทบจากการทำงานหรือให้บริการต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

ลักษณะหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือให้บริการที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคล ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

(๕) เจ้าหน้าที่ประมง รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์ เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในภาคประมง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) พนักงานอัยการ ให้ความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์ เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

(๗) เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ตรวจสอบสภาพร่างกาย ให้ความเห็น และวินิจฉัยเกี่ยวกับอาการบาดเจ็บทางกายหรือจิตใจแล้วแต่กรณี เพื่อให้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การช่วยเหลือ คຸ້ມຄອງ หรือดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องต่อไป

ให้เจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพของแต่ละสายวิชาชีพ สรุปความเห็นข้อบ่งชี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายวิชาชีพและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบตามกฎหมายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยทีมสหวิชาชีพประชุมหารือร่วมกันเพื่อลงความเห็น ทั้งในขั้นตอนของการคัดกรองเบื้องต้นและการคัดแยกผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

๑๖.๓ ในขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นที่หน่วยงานด้านหน้าไม่อาจคัดกรองฝ่ายเดียวได้ ให้พิจารณาใช้ทีมสหวิชาชีพที่มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

(๒) เจ้าหน้าที่แรงงาน หรือเจ้าหน้าที่ประมง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)

(๓) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หากพบมีข้อบ่งชี้ข้อใดอย่างหนึ่งหรือหากมีเหตุผลเพียงพอ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อให้การช่วยเหลือคຸ້ມຄອງเบื้องต้น

๑๖.๔ ในขั้นตอนการคัดแยกผู้เสียหาย ให้พิจารณาใช้ทีมสหวิชาชีพที่มีองค์ประกอบครบทุกด้าน (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง) หากพบว่าข้อบ่งชี้หรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการซักถามสัมภาษณ์ยังไม่เพียงพอ หรือผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย ยังไม่มีความพร้อมไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ให้ทีมสหวิชาชีพร้องขอให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือพิสูจน์ทราบพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ สำหรับทีมสหวิชาชีพในการจัดทำข้อบ่งชี้และความเห็นประกอบการพิจารณาในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ

หากทีมสหวิชาชีพ พบว่า ข้อบ่งชี้และพฤติการณ์แห่งคดีมีความสลับซับซ้อน ให้พิจารณาเสนอเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ หรือคณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับหน่วยงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนเข้าร่วมปฏิบัติ หากผลการพิจารณาไม่ได้ข้อยุติ ให้ทีมสหวิชาชีพส่งต่อไปยังคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๑๗ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน ร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

๑๗.๑ เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนี้ พร้อมจัดทำความต้องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนี้

๑๗.๒ ร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติภายใต้คณะกรรมการ ปคม. กำกับติดตาม และขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ให้คำปรึกษา แนะนำ และทบทวนแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ

๑๗.๓ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ และมาตรฐานการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จครบถ้วนภายในสิ้นปี ๒๕๖๕

๑๗.๔ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาร่างหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ รวมทั้ง หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินกองทุน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเงินกองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๘ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมการรองรับและให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ประสานงานและบูรณาการการปฏิบัติ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพ เบื้องต้น สำหรับผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้ แรงงานหรือบริการ โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๙ เพื่อให้การกำกับและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามแผนปฏิบัติการนี้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของแผนปฏิบัติการนี้ ด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเสนอร่างคำสั่งผ่านฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ปกค. เสนอ ประธานกรรมการ ปกค. พิจารณาลงนามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้ ดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๒) การสั่งให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายในศูนย์ปฏิบัติการ
- (๓) การแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ คณะกรรมการ ผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับหน่วยงาน
- (๔) การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับ หน่วยงาน
- (๕) การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการนี้
- (๖) การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือคณะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไปปฏิบัติการกิจหรือ ให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแลหรือผู้แทนองค์กรภาคีเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ เข้าร่วม หรือให้การสนับสนุนในการทำงานของหน่วยงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด
- (๗) การออกคำสั่งอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้ ตามที่ประธานกรรมการ ปกค. พิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๒๐ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ถือเป็นแนวทางในการทำงานตามเอกสาร ภาควงกของแผนปฏิบัติการนี้ ดังนี้

ผนวก ก กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism)

ผนวก ข มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้น ตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

ผนวก ค แนวทางการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผนวก ง คู่มือการดำเนินคดีสำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผนวก จ คู่มือพนักงานอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

พ.ศ. ๒๕๕๙

ผนวก ฉ คู่มือการปราบปรามการค้ามนุษย์และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๕๖๐

ผนวก ช คู่มือปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ผนวก ซ คู่มือการปฏิบัติงานล่ามเพื่อการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผนวก ฅ คู่มือการขอรับการสนับสนุนเงินในรูปแบบโครงการจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับเพิ่มเติมข้อมูล)

ผนวก ญ คู่มือขอรับการสนับสนุนเงินสำหรับช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผนวก ฎ แนวปฏิบัติที่มีความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ สำหรับการดูแลสตรีที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี และสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion of the Rights of Women and Children – ACWC)

ผนวก ฏ การต่อต้านการค้ามนุษย์ในกระบวนการยุติธรรมอาญา แนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานอาเซียน ๒๐๑๘ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)

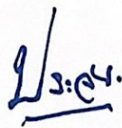

ประกาศคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
เรื่อง แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี
และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อเป็นการกำหนดขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ

คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงมีมติเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕ เห็นชอบแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามแนบท้ายประกาศนี้ เพื่อให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

พลเอก
(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงาน
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

แผนปฏิบัติการว่าด้วย
กลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี
และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

พ.ศ. ๒๕๖๕

บทนำ

(๑) เจตนารมณ์

แผนปฏิบัติการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกขั้นตอนของกลไกการส่งต่อระดับชาติ นับตั้งแต่การเผชิญเหตุ การคัดกรองเบื้องต้น การแสวงหาข้อเท็จจริง การคัดแยกผู้เสียหาย การให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับผู้ที่เป็นผู้เสียหายนับตั้งแต่ถูกพบว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหาย จนกระทั่งได้ดำเนินการคัดแยกเสร็จสิ้นอย่างเป็นทางการแล้ว โดยทีมสหวิชาชีพได้รวบรวม วิเคราะห์ประเมิน ข้อบ่งชี้และพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องครบถ้วนเพียงพอแล้ว พบว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานในการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ และเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(๒) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑. แผนปฏิบัติการนี้ เรียกว่า “แผนปฏิบัติการว่าด้วย กลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕”

๒. แผนปฏิบัติการนี้ จัดทำและกำกับกำกับการดำเนินการโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีผลให้ใช้บังคับได้ตามพระราชบัญญัตินี้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ประสานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ให้ทุกหน่วยงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ใช้แผนปฏิบัติการนี้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการและร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกหน่วยงานจัดงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการนี้ ทั้งนี้ ให้จัดให้มีการขึ้นทะเบียนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีทักษะสายวิชาชีพระดับชำนาญการหรือระดับเชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง

๔. ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการประชุมเพื่อติดตามประเมินผล และเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการนี้ เมื่อใช้แผนปฏิบัติการนี้ถึงสิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ และให้เสนอข้อพิจารณาต่อคณะกรรมการ ปกค. ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๖

๕. ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และปลัดกระทรวงแรงงานเป็นผู้รักษาการตามแผนปฏิบัติการนี้ และกำหนดวิธีปฏิบัติ รวมทั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

ส่วนที่ ๑ กลไกการส่งต่อระดับชาติ

ข้อ ๑ ขอบเขตของกลไกการส่งต่อระดับชาติ

กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism – NRM) ตามแผนปฏิบัติการนี้ ให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ ทีมสหวิชาชีพ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานที่แต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเผชิญเหตุ การคัดกรอง คัดแยก และการช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

หากปรากฏพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องผู้ใด กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ทำให้เกิดข้อผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติ ไม่ว่าจะโดยจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการนี้หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นดำเนินการสืบสวนพฤติการณ์โดยละเอียดทุกกรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า เป็นการขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน หรือการดำเนินคดีตามมาตรา ๕๔ หรือไม่

ทั้งนี้ ให้นำรายงานผลการพิจารณาตามข้อ ๑ วรรค ๒ ต่อบัตรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือปลัดกระทรวงแรงงาน แล้วแต่กรณี ภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ทราบเหตุหรือวันที่ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ ๒ กลไกการส่งต่อระดับชาติ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอน

(๑) ขั้นตอนเผชิญเหตุหรือรับแจ้งเหตุ (Front Line Response)

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประสบเหตุขณะออกปฏิบัติหน้าที่ หรือได้รับแจ้งเหตุหรือเบาะแสเกี่ยวกับพฤติการณ์หรือบุคคลอันมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจมีการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือเมื่อมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลร้องขอความช่วยเหลือหลบหนีหรือได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ออกมาจากหรือหลุดพ้นจากสถานที่ใด หรือการควบคุมดูแลของบุคคลอื่นใด ให้ถือว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหาย (Potential Victims of TIP/FL) ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุ (Front Line Practitioners) ของหน่วยงานด่านหน้า (First Responders) ต้องดำเนินการนำตัวเข้าสู่กระบวนการของกลไกการส่งต่อระดับชาติ โดยพลันโดยอาจซักถามและให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้ง เตรียมความพร้อมสำหรับขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นต่อไป

(๒) ขั้นตอนคัดกรองเบื้องต้น (Initial Victim Screening Process)

เป็นการนำผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหายเข้าสู่การซักถามพฤติการณ์ แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลผู้นั้น และให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้นตามความจำเป็นเป็นรายกรณี ซึ่งอาจจัดให้มีการตรวจร่างกายและสังเกตสภาพจิตใจของบุคคลดังกล่าว เพื่อประเมินข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์ดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุอาจมีเหตุผลเพียงพอรหัสหรือมีเหตุอันควรที่จะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อนำผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Presumed Victims of TIP/FL) ดังกล่าวเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจ

(Reflection Period - RP) หรือหากไม่พบว่ามีพฤติกรรมตามข้อบ่งชี้แต่อย่างใด ก็อาจส่งตัวบุคคลดังกล่าวต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(๓) ขั้นตอนการคัดแยก (Victim Identification Procedures)

เป็นการนำผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด (Presumed Victims of TIP/FL) เข้าสู่กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อบ่งชี้เพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์ซักถาม พิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงตามคำให้สัมภาษณ์ และรวบรวมพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งประเมินความพร้อมของผู้ที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายดังกล่าว โดยทีมสหวิชาชีพอาจเริ่มกระบวนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ เมื่อบุคคลที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายนั้นมีความพร้อมประกอบกับมีข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ที่แสวงหามาได้เพียงพอ หากพบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายก็ให้แจ้งสิทธิและสอบถามความสมัครใจในการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง หรือหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้าข่ายเป็นผู้เสียหาย ก็ให้ส่งตัวต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป แล้วแต่กรณี

(๔) ขั้นตอนการคุ้มครอง (Victim Protection Process)

เป็นการนำผู้ที่ทีมสหวิชาชีพระบุตัวในการคัดแยกว่าเป็นผู้เสียหาย (Identified Victims of TIP/FL) เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยอาจมีระยะเวลาฟื้นฟูไต่ตรองหรือไม่ก็ตามแล้วแต่กรณี ในสถานคุ้มครองของรัฐหรือที่ได้รับอนุญาตจากรัฐ ซึ่งต้องจัดให้มีการประเมินความช่วยเหลือเป็นรายกรณี (Victim Care Assessment) การจัดทำรายงานผลกระทบต่อบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement) รวมทั้งการให้บริการของรัฐในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจและเตรียมการส่งกลับคืนสู่สังคมไปยังประเทศต้นทาง หรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย สำหรับผู้ที่ถูกระบุตัวว่าเป็นผู้เสียหายคนใดไม่สมัครใจเข้าสถานคุ้มครอง ก็จะได้รับช่วยเหลือคุ้มครองโดยหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามสิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓ การเผชิญเหตุหรือรับแจ้งเหตุ

๓.๑ ให้หน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านหน้า (First Responders) จัดให้มีระบบของการรับแจ้งเหตุ เบาะแสหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วยการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ผ่านช่องทางสายด่วน (Hotline) สื่อออนไลน์ หรือช่องทางอื่นใดดังต่อไปนี้

(๑) การร้องเรียนของบุคคลที่สงสัยหรือเข้าใจว่าตนเองหรือผู้อื่นซึ่งตกเป็นผู้เสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะที่เข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

(๒) ประชาชนพบเห็นเบาะแสหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

(๓) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรภาคเอกชนและประชาสังคม แจ้งเหตุหรือพฤติกรรม หรือข้อร้องเรียน

(๔) การตรวจแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมง กฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๕) การรับแจ้งข้อมูลเบาะแสที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓.๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุ (Front Line Practitioners) หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านหน้า (First Responders) ได้รับแจ้งข้อมูลเบาะแสหรือพฤติกรรมหรือประสบเหตุด้วยตนเอง ซึ่งการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติในแผนปฏิบัติการนี้

(๑) พฤติกรรมที่มีลักษณะเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบรูปแบบต่าง ๆ

(๒) การทำงานหรือให้บริการที่ผิดปกติ หรืออาจฝ่าฝืนกฎหมาย

(๓) ลักษณะวิธีการของการกระทำของเจ้าของ ผู้ครอบครอง ผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ นายจ้าง หรือหัวหน้างาน ที่กระทำต่อลูกจ้าง หรือบุคลากรที่อยู่ในความควบคุมดูแล ซึ่งอาจเข้าข้อบ่งชี้ข้อใดอย่างหนึ่งตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๓.๓ การรับแจ้งเหตุ ให้เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องและ/หรือแผนประทุษกรรมของการกระทำความผิด เมื่อได้ตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวแล้ว พบว่ามีเบาะแสหรือเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิด หรือมีบุคคลผู้ต้องสงสัย ให้ส่งข้อมูลต่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง หรือชุดเคลื่อนที่เร็วดำเนินการ ทั้งนี้ ให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์และติดตามผลตรวจสอบความเชื่อมโยงของข้อมูล ติดตามความคืบหน้า และรายงานผลเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาเริ่มขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นต่อไป

๓.๔ เพื่อประโยชน์ในการเผชิญเหตุ ให้ผู้รับแจ้งเหตุเก็บรวบรวมเบาะแสเบื้องต้นให้ได้มากที่สุดเกี่ยวกับ ข้อมูลพฤติกรรมหรือแผนประทุษกรรมในการกระทำความผิด เช่น

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทั่วไป ชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ประวัติ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ ระดับการศึกษา และความจำเป็นอื่นใด ซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนในการที่ทำให้ต้องตกเป็นผู้เสียหาย

(๒) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ในที่ทำงาน

(๓) สภาพการจ้าง ระยะเวลาในการจ้าง สถานที่ทำงาน วันทำงาน วันหยุด

(๔) มีการชักจูงให้ทำงานอย่างไร เช่น สวัสดิการดี รายได้ดี แต่ไม่เป็นไปตามสัญญาหรือเป็นการหลอกให้หลงเชื่อเพื่อสมัครใจ

(๕) มีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือไม่ ใช้สารเสพติด ยาเสพติด เป็นต้น หรือไม่

(๖) ถูกกักขัง หน่วงเหนี่ยว ข่มขู่ หรือมีพฤติกรรมอื่นที่แสดงถึงการใช้อำนาจควบคุมเสรีภาพหรือไม่

(๗) กรณีบุคคลต่างด้าว เข้าเมืองมาถูกต้องหรือไม่ เข้ามาโดยผ่านช่องทางใด

(๘) กรณีมีการจ่ายค่าจ้างน้อยกว่าความเป็นจริง หรือให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าจ้าง

(๙) กรณีชักจูงด้วยค่าจ้างแรงงานสูงเกินจริง หรือให้ความสะดวกในการนำพาบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๑๐) ข้อมูลอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓.๕ ให้หน่วยงานด้านหน้า จัดระบบการตรวจ และการเฝ้าระวัง โดยใช้มาตรการเชิงรุก ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานในพื้นที่ชายแดน จังหวัดชายทะเล พื้นที่เสี่ยงที่มีการใช้แรงงานต่างด้าวในทุกภาคส่วน หน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้ตรวจแรงงาน รวมถึงสถานที่บริเวณหรือในแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจตรวจพบมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

ข้อ ๔ การคัดกรองเบื้องต้น

๔.๑ การคัดกรองเบื้องต้น ให้หน่วยงานเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ ดังนี้

(๑) รับข้อมูลรายงานพฤติการณ์แผนประทุษกรรมของการกระทำความผิดเบื้องต้น รวมทั้ง เบาะแสอื่น เพื่อประโยชน์ในการคัดกรองให้สอดคล้องกับ ข้อกฎหมาย และต้องอยู่ร่วมเพื่อให้ข้อมูลและ/หรือคำแนะนำ จนเสร็จสิ้นกระบวนการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองเบื้องต้น

(๒) ให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานด้านหน้า มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล ของหน่วยงาน สอบถามข้อเท็จจริงโดยการซักถามข้อมูลตามแนวทางการคัดกรอง และข้อบ่งชี้การค้ำมนุษย์หรือ แรงงานบังคับ

(๓) กรณีที่มีความซับซ้อน อาจพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์เข้าร่วมรับฟัง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการซักถามคัดกรองเบื้องต้น ประชุมหารือว่าการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควร สงสัยได้ว่าอาจเข้าข่ายเป็นการแสวงหาประโยชน์จากการค้ำมนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือไม่

(๔) ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่คัดกรองจัดหาสถานที่สำหรับการคัดกรองเบื้องต้น โดยใช้งบประมาณ หรือเงินกองทุนตามที่ระเบียบกำหนด

(๕) ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่คัดกรองจัดเตรียมล่ามแปลภาษาไว้

(๖) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการคัดกรอง พิจารณาใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น ที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๔.๒ กรณีที่ต้องนำบุคคลเข้าสู่การคัดกรอง ให้ดำเนินการโดยไม่ชักช้า โดยให้หน่วยงานด้านหน้า จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ กลไกในการคัดกรองให้เพียงพอ ตามแนวทางที่แผนปฏิบัติการนี้กำหนด

๔.๓ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้เผชิญเหตุดำเนินการคัดกรองฝ่ายเดียว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะต้องมีประสบการณ์ หรือผ่านการฝึกอบรมให้ใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติและมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น

๔.๔ ให้ดำเนินการซักถามคัดกรองเบื้องต้นให้ห่างจากสถานที่ซึ่งอาจมีการแสวงหาประโยชน์ หรือห่างจาก ผู้อาจเป็นผู้เสียหายคนอื่น ๆ รวมทั้ง นายจ้าง หัวหน้าคนงานหรือผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดให้มากที่สุด หรือ จัดสถานที่ที่ผู้อาจเป็นผู้เสียหายรู้สึกปลอดภัยที่จะเปิดเผยพฤติการณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้คัดกรอง

๔.๕ ในการซักถามคัดกรองคนต่างด้าว ห้ามมิให้ใช้ล่ามที่อาจมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือล่ามของฝ่ายนายจ้าง ทั้งนี้ ให้หน่วยงานด้านหน้าเตรียมการเรื่องล่ามแปลภาษา ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่

๔.๖ กรณีมีเหตุผลเพียงพอ ทั้งจากการซักถามคัดกรองเบื้องต้น และจากข้อบ่งชี้ที่ตรวจพบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ หรือการบังคับใช้ แรงงานหรือบริการ โดยให้นำตัวออกจากสถานที่อันอาจก่อให้เกิดอันตราย ให้นำไปอยู่ในสถานที่ปลอดภัย และ รอกการตรวจสอบยืนยันเพิ่มเติม ภายในขอบเขตที่เป็นไปได้และยึดหลักการว่า ผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย จากการค้ำมนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จะต้องไม่อยู่ในภาวะถูกควบคุมตัวโดยให้เคารพต่อสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ

๔.๗ ให้หน่วยงานด้านหน้าจัดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจ หรือฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ในการคัดกรอง เบื้องต้น โดยใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น ตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

๔.๘ กรณีการคัดกรองเบื้องต้นไม่ปรากฏพฤติการณ์ตามข้อบ่งชี้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ส่งต่อหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ การคัดแยก

๕.๑ ก่อนการคัดแยกบุคคลที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดให้มีการช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้น ตามความจำเป็นในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ได้ไม่เกิน ๑๕ วัน ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จว.) หรือโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ ดังนี้

กรณีบุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีเอกสารประจำตัว ให้พิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อนำส่งบุคคลที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย เข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ในสถานที่ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองกำหนด

กรณีคนไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีเอกสารประจำตัวถูกต้อง หากยังไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ อาจใช้ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง สำหรับเตรียมความพร้อมในการให้ข้อมูล โดยบุคคลดังกล่าวอาจอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้ หรือกลับไปอยู่ในพื้นที่ตามความประสงค์ของบุคคลดังกล่าวและให้กำหนดช่องทางการติดต่อบุคคลดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ หากจำเป็นที่จะต้องเอาตัวบุคคลดังกล่าวไว้ ให้พิจารณาใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นับตั้งแต่วันที่ผู้ที่ถูกสันนิษฐานเป็นผู้เสียหายไม่สมัครใจ

โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในห้วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ดังนี้

(๑) กระทรวงมหาดไทยโดยจังหวัด รับผิดชอบในการจัดหาสถานที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองความปลอดภัยเบื้องต้น และสำหรับใช้เป็นสถานที่เพื่อการคัดแยก

(๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รับผิดชอบในการพิจารณาใช้อำนาจการควบคุมตัวตามกฎหมาย

(๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงาน รับผิดชอบการจัดบริการที่เหมาะสมตามความต้องการของบุคคล เช่น การให้บริการด้านปัจจัยสี่ การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู และการให้คำปรึกษาแนะนำ โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข ผู้ประสานด้านภาษา (ล่าม) รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคม

๕.๒ ในห้วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง ให้มีการรวบรวมพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อบ่งชี้เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ โดยการประเมินความพร้อมของผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายเป็นระยะ เมื่อบุคคลดังกล่าวมีความพร้อมหรือเมื่อผ่านพ้นระยะฟื้นฟูไตร่ตรอง (ไม่เกิน ๑๕ วัน) ให้ทีมสหวิชาชีพดำเนินการเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการได้

๕.๓ ทีมสหวิชาชีพเริ่มกระบวนการคัดแยก โดยการสัมภาษณ์ข้อมูล หรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ และเมื่อพิจารณาร่วมกันว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือไม่ หากทีมสหวิชาชีพลงความเห็นว่าเป็นผู้เสียหาย และได้ดำเนินการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบแล้ว

(๑) กรณีสมัครใจเข้ารับการคุ้มครองให้นำส่งสถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๒) กรณีไม่สมัครใจเข้ารับการคุ้มครอง ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือกระทรวงแรงงาน ติดตามให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ หากทีมสหวิชาชีพมีประเด็นไม่สามารถลงความเห็นเป็นที่ยุติได้ร่วมกัน ให้รวบรวมข้อมูลหลักฐานทั้งหมด ส่งต่อให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

๕.๕ กรณีการคัดแยกปรากฏว่าไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ข้อ ๖ การคุ้มครอง

๖.๑ ผู้เสียหายซึ่งได้รับทราบสิทธิและมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจอีกครั้ง ตามกระบวนการของสถานคุ้มครอง เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาสภาพจิตใจ และเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีในชั้นอัยการ และชั้นศาล ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่เกินกว่านี้ให้พิจารณา เป็นรายกรณี โดยเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด โดยอาจเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจากภายนอกมาเข้าร่วมให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้วยก็ได้

๖.๒ ในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจ สถานคุ้มครองจะจัดให้มีการประเมินความพร้อมของผู้เสียหายเป็นระยะ เพื่อสอบถามความพร้อม ในการตัดสินใจว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจให้ความร่วมมือในกระบวนการทางคดี

๖.๓ สำหรับผู้เสียหายที่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือกระทรวงแรงงาน แล้วแต่กรณี ติดตามให้การช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นระยะและ ดำเนินการสอบถามความสมัครใจในการให้ความร่วมมือในกระบวนการทางคดีด้วยเช่นกัน

๖.๔ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้ยึดหลักการสำคัญว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกดำเนินคดีสำหรับ ความผิดที่กระทำโดยเป็นผลโดยตรงจากการที่บุคคลนั้นตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ภายใต้บังคับตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ นอกจากนี้ กฎหมายยังให้การคุ้มครอง ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นใดซึ่งแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ทราบว่ามีกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและอาญา ตามมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๖.๕ ให้ใช้มาตรการทุกรูปแบบเพื่อให้ผู้เสียหายที่ให้ความร่วมมือเป็นพยานได้รับความปลอดภัย มีการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว การบำบัดฟื้นฟูเยียวยา ฝึกทักษะอาชีพหรือจัดบริการตามความเหมาะสม รายกรณี จนกระทั่งผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำ

ส่วนที่ ๒ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการคดี

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่กระบวนการคัดกรองเบื้องต้น การคัดแยกผู้เสียหาย และการเข้าสู่ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูจิตใจสำหรับผู้ที่เป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ระบุว่าตนเป็นผู้เสียหาย ไม่ว่าจะอยู่ใน ช่วงก่อนหรือระหว่างการช่วยเหลือคุ้มครอง ในหรือนอกสถานคุ้มครองของรัฐก็ตาม ให้เจ้าหน้าที่สืบสวน หรือพนักงานสอบสวน จัดให้มีแฟ้มหรือจัดทำสำนวนการสืบสวนและถือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหาร จัดการคดี ตามข้อ ๑๐ และข้อ ๒๐ หมวด ก และหมวด ง โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ประสานขอรับข้อมูลจากทีมสหวิชาชีพ และให้ตรวจสอบพิสูจน์ทราบ หรือรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือ หน่วยงานที่มีเขตอำนาจของท้องที่เกิดเหตุ

ข้อ ๘ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานระดับปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องทุกรูปแบบ มีหน้าที่กำกับการดำเนินงานให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงแจ้งความหรือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดโดยมิชักช้า เมื่อพบเหตุซึ่งหน้าหรือเมื่อทิมสหวิชาชีพ ได้ลงความเห็นพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

การแจ้งความร้องทุกข์ในฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ด้านแรงงานหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการซึ่งเจ้าหน้าที่แรงงานมีหน้าที่รับผิดชอบหรือเข้าร่วมด้วย ให้เจ้าหน้าที่แรงงานนั้นเป็นผู้แจ้งความร้องทุกข์

ข้อ ๙ ให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะที่มีหน่วยงานชำนาญการด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้านการดำเนินคดีให้มีขีดความสามารถและทักษะอย่างน้อยในระดับชำนาญการ และมีปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับภาระงาน

ให้หน่วยงานส่วนกลางพิจารณาจัดชุดปฏิบัติการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่มีประสบการณ์ความชำนาญการ และผ่านการฝึกอบรมสำหรับให้การสนับสนุนหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินการคัดกรองคัดแยกและดำเนินคดี แก่เจ้าหน้าที่ด่านหน้าหรือพนักงานสืบสวนสอบสวนในระดับพื้นที่ที่ไม่มีประสบการณ์ หรือยังไม่เคยผ่านการอบรมมาก่อน

ข้อ ๑๐ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการคดี มีดังนี้

๑๐.๑ มีความร่วมมือและประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวน พนักงานอัยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และการขยายผลให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงิน การทุจริต การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน และอาชญากรรมข้ามชาติ

๑๐.๒ จัดทำแผนการสืบสวนสอบสวน และบริหารจัดการคดี โดยเริ่มต้นด้วยการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นไปได้ ๓ ประการ ได้แก่

- (๑) มีผู้เสียหายซึ่งได้รับความช่วยเหลือหรือหลบหนีออกมา
- (๒) ผู้เสียหายยังติดอยู่ในสถานการณ์ของการแสวงหาประโยชน์
- (๓) มีบุคคลซึ่งมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์

๑๐.๓ แผนการสืบสวนสอบสวนและบริหารจัดการคดี ควรมีขั้นตอนต่อไปนี้

- (๑) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคุ้มครองผู้เสียหายและความต้องการการช่วยเหลือ
- (๒) การประเมินข้อกล่าวหา
- (๓) การระบุผู้ต้องสงสัย
- (๔) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้
- (๕) ข้อพิจารณาในการใช้เทคนิคการรวบรวมพยานหลักฐานในทางพิเศษ
- (๖) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความต้องการพยานหลักฐานผู้เชี่ยวชาญ
- (๗) การประเมินมิติระหว่างประเทศ
- (๘) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนด้านการเงินแบบคู่ขนานและดำเนินไปพร้อม ๆ กัน
- (๙) ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการเยียวยา

(๑๐) หลักฐานทางการแพทย์ที่แสดงถึงการทำอันตรายต่อสุขภาพ

(๑๑) การกำหนดองค์ประกอบสำคัญของการพิสูจน์

(๑๒) ตัวชี้วัดสำคัญของการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน เช่น การใช้หรือข่มขู่ที่จะใช้การล่วงละเมิดทางกายภาพ ทางจิตวิทยาและ/หรือทางเพศ การจำกัดการเคลื่อนที่ การมีเงื่อนไขการขังหนี้ย

การหักหรือไม่ยอมจ่ายค่าจ้าง การเก็บหนังสือเดินทางหรือเอกสารประจำตัว การข่มขู่ที่จะแจ้งให้ทางการทราบถึงสถานภาพผิดกฎหมาย เป็นต้น

ข้อ ๑๑ ให้พนักงานสืบสวนสอบสวนใช้ประโยชน์จากมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศแบบไม่เป็นทางการ เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เริ่มต้นการดำเนินการเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายหรือตอบสนองการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ที่ดำเนินอยู่

(๒) แลกเปลี่ยนและพัฒนาการข่าวด้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ

(๓) ยืนยันการมีอยู่และความพร้อมที่จะรวบรวมหลักฐานก่อนที่จะส่งคำร้องขอรับความร่วมมือทางอาญาระหว่างกัน หรือตรวจสอบความคืบหน้าของคำร้องขอดังกล่าว

(๔) เริ่มต้นการสืบสวนสอบสวนระหว่างประเทศร่วมกันหรือคู่ขนานกัน

(๕) เริ่มต้นการสืบสวนสอบสวนด้านการเงินแบบคู่ขนานกัน

ส่วนที่ ๓ การกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้

ข้อ ๑๒ ให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนี้

โครงสร้างการจัดและการมอบหมายหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ให้จัดทำเป็นคำสั่งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ข้อ ๑๓ ให้มีการขึ้นบัญชีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ผ่านการฝึกอบรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๔ ให้มีการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติได้ตามความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Sexual Exploitation)

(๒) ด้านการแสวงหาประโยชน์ทางแรงงาน (Labor Exploitation)

(๓) ด้านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหาย (Victim Counselling) และ

(๔) ด้านอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เห็นชอบ

ทั้งนี้ อาจให้มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาค หรือระดับหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(๒) ตรวจสอบและพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีมีข้อร้องเรียน หรือมีข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(๓) กำกับ ติดตาม และวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานของทึมสหวิชาชีพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพร่างกายและบาดแผลทางจิตใจของผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหาย ผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ที่ถูกระบุตัวว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้ง แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย แล้วแต่กรณี สำหรับการให้การช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเบื้องต้นตามความจำเป็นในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period)

(๔) กำกับ ติดตาม และวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูเยียวยาสภาพจิตใจ และเตรียมความพร้อมของผู้เสียหายในสถานคุ้มครองหรือที่อยู่ในความคุ้มครองตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นรายกรณี (Victim Care Assessment) และการจัดทำรายงานผลกระทบต่อบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement) รวมทั้ง การให้บริการของรัฐในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และการเตรียมการส่งกลับไปยังประเทศต้นทางหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย

(๖) เรื่องอื่น ๆ ตามที่ประธานกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มอบหมาย

ข้อ ๑๖ แนวทางปฏิบัติของทึมสหวิชาชีพ ให้ดำเนินการดังนี้

๑๖.๑ องค์ประกอบของทึมสหวิชาชีพ

- (๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน
- (๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๓) เจ้าหน้าที่แรงงาน
- (๔) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (๕) เจ้าหน้าที่ประมง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๖) พนักงานอัยการ (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)
- (๗) เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ (เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้อง)

๑๖.๒ บทบาทของทึมสหวิชาชีพ

(๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

(๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

(๓) เจ้าหน้าที่แรงงาน รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานทุกรูปแบบ การคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการ การทำงานของคนต่างด้าว การทำงานในภาคประมง การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

(๔) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ผู้ปกครอง ผู้ดูแล ครอบครัว ภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา วัฒนธรรม หรือทางอื่นใด ผลกระทบจากการทำงานหรือให้บริการต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

ลักษณะหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือให้บริการที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคล ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

(๕) เจ้าหน้าที่ประมง รวบรวมวิเคราะห์และมีความเห็นเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์ เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในภาคประมง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) พนักงานอัยการ ให้ความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อบ่งชี้ เบาะแส และพฤติการณ์ เกี่ยวกับการมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

(๗) เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ตรวจสอบสภาพร่างกาย ให้ความเห็น และวินิจฉัยเกี่ยวกับอาการบาดเจ็บทางกายหรือจิตใจแล้วแต่กรณี เพื่อให้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การช่วยเหลือ คຸ້ມครอง หรือดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องต่อไป

ให้เจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพของแต่ละสายวิชาชีพ สรุปความเห็นข้อบ่งชี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายวิชาชีพและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบตามกฎหมายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยทีมสหวิชาชีพประชุมหารือร่วมกันเพื่อลงความเห็น ทั้งในขั้นตอนของการคัดกรองเบื้องต้นและการคัดแยกผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

๑๖.๓ ในขั้นตอนการคัดกรองเบื้องต้นที่หน่วยงานด้านหน้าไม่อาจคัดกรองฝ่ายเดียวได้ ให้พิจารณาใช้ทีมสหวิชาชีพที่มีองค์ประกอบอย่างน้อย ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

(๒) เจ้าหน้าที่แรงงาน หรือเจ้าหน้าที่ประมง (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง)

(๓) เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หากพบมีข้อบ่งชี้ข้อใดอย่างหนึ่งหรือหากมีเหตุผลเพียงพอ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อให้การช่วยเหลือคຸ້ມครองเบื้องต้น

๑๖.๔ ในขั้นตอนการคัดแยกผู้เสียหาย ให้พิจารณาใช้ทีมสหวิชาชีพที่มีองค์ประกอบครบทุกด้าน (เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง) หากพบว่าข้อบ่งชี้หรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการซักถามสัมภาษณ์ยังไม่เพียงพอ หรือผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหาย ยังไม่มีความพร้อมไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ให้ทีมสหวิชาชีพร้องขอให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือพิสูจน์ทราบพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ สำหรับทีมสหวิชาชีพในการจัดทำข้อบ่งชี้และความเห็นประกอบการพิจารณาในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ

หากทีมสหวิชาชีพ พบว่า ข้อบ่งชี้และพฤติการณ์แห่งคดีมีความสลับซับซ้อน ให้พิจารณาเสนอเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ หรือคณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับหน่วยงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนเข้าร่วมปฏิบัติ หากผลการพิจารณาไม่ได้ข้อยุติ ให้ทีมสหวิชาชีพส่งต่อไปยังคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๑๗ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน ร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

๑๗.๑ เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนี้ พร้อมจัดทำความต้องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนี้

๑๗.๒ ร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติภายใต้คณะกรรมการ ปคม. กำกับติดตาม และขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ให้คำปรึกษา แนะนำ และทบทวนแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ

๑๗.๓ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดทำแนวทางปฏิบัติงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ และมาตรฐานการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จครบถ้วนภายในสิ้นปี ๒๕๖๕

๑๗.๔ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาร่างหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ รวมทั้ง หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินกองทุน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเงินกองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๘ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมการรองรับและให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศปก.ปคม.) ประสานงานและบูรณาการการปฏิบัติ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพ เบื้องต้น สำหรับผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้ แรงงานหรือบริการ โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๙ เพื่อให้การกำกับและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามแผนปฏิบัติการนี้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของแผนปฏิบัติการนี้ ด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ การจัดทำคำสั่งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเสนอร่างคำสั่งผ่านฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ปกค. เสนอ ประธานกรรมการ ปกค. พิจารณาลงนามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้ ดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๒) การสั่งให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายในศูนย์ปฏิบัติการ
- (๓) การแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ คณะกรรมการ ผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับหน่วยงาน
- (๔) การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ คณะกรรมการผู้ชำนาญการระดับภาคหรือระดับ หน่วยงาน
- (๕) การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการนี้
- (๖) การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานหรือคณะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไปปฏิบัติการกิจหรือ ให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแลหรือผู้แทนองค์กรภาคีเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ เข้าร่วม หรือให้การสนับสนุนในการทำงานของหน่วยงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด
- (๗) การออกคำสั่งอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำกับและติดตามแผนปฏิบัติการนี้ ตามที่ประธานกรรมการ ปกค. พิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๒๐ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ถือเป็นแนวทางในการทำงานตามเอกสาร ภาควงกของแผนปฏิบัติการนี้ ดังนี้

ผนวก ก กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism)

ผนวก ข มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้น ตามที่คณะกรรมการ ปคม. กำหนด

ผนวก ค แนวทางการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผนวก ง คู่มือการดำเนินคดีสำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผนวก จ คู่มือพนักงานอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

พ.ศ. ๒๕๕๙

ผนวก ฉ คู่มือการปราบปรามการค้ามนุษย์และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๕๖๐

ผนวก ช คู่มือปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ผนวก ซ คู่มือการปฏิบัติงานล่ามเพื่อการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผนวก ฌ คู่มือการขอรับการสนับสนุนเงินในรูปแบบโครงการจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับเพิ่มเติมข้อมูล)

ผนวก ฎ คู่มือขอรับการสนับสนุนเงินสำหรับช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผนวก ฏ แนวปฏิบัติที่มีความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ สำหรับการดูแลสตรีที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คณะกรรมาธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี และสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion of the Rights of Women and Children – ACWC)

ผนวก ฎ การต่อต้านการค้ามนุษย์ในกระบวนการยุติธรรมอาญา แนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานอาเซียน ๒๐๑๘ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)